

SÁMIID RIEKKASEARVI
Svenska Samernas Riksförbund · SSR

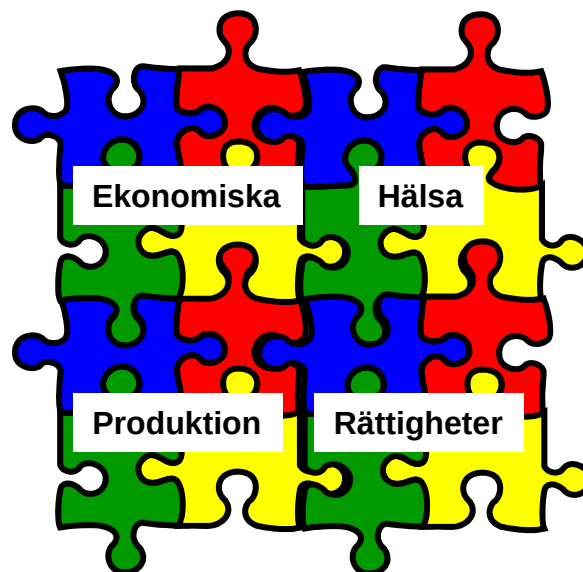
Konsekvenser för rennäringen och renägaren

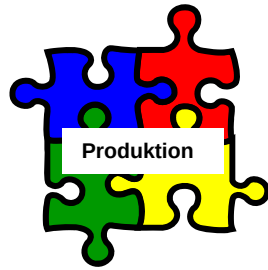
Stockholm 2010-11-19

Anders Blom

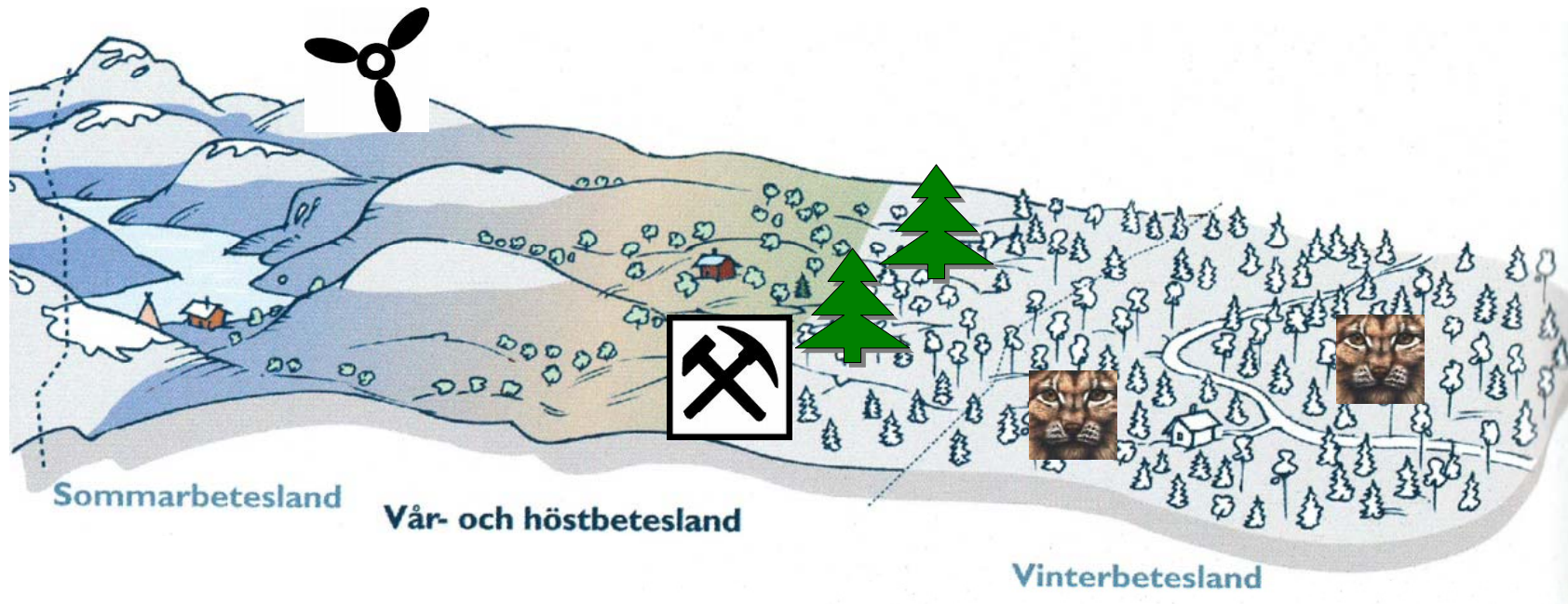

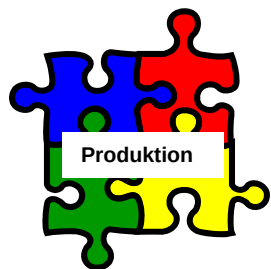
Konsekvenser för rennäringen

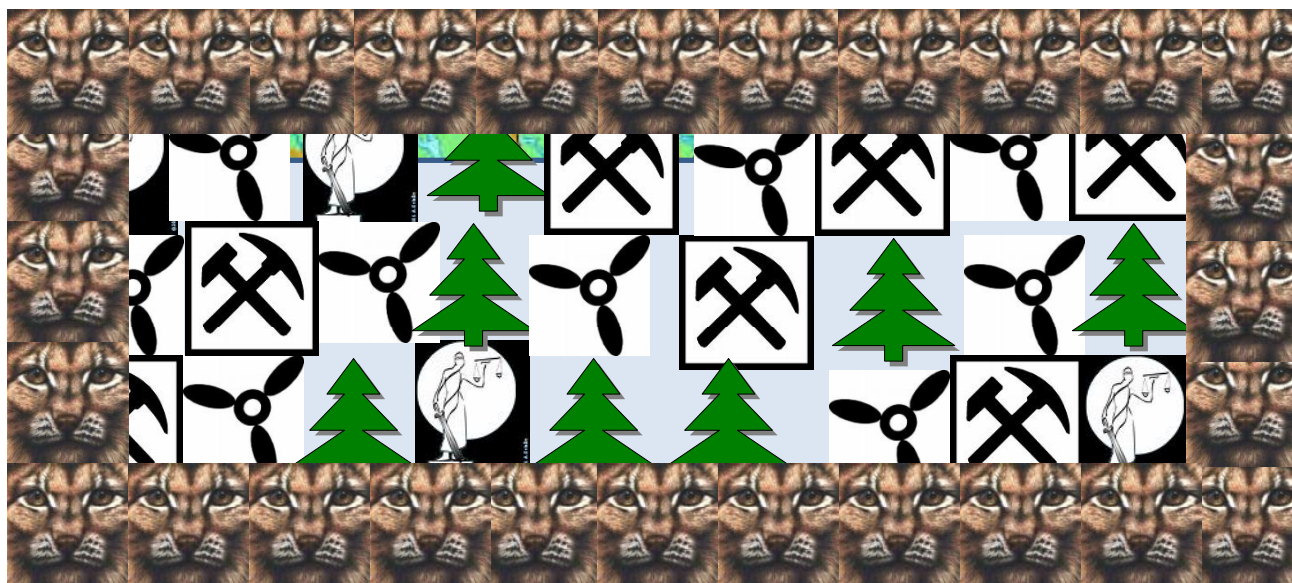

Den holistiska grundsynen - intrång

Våra produktionsförutsättningar försämras...

Juridiska processer

Vindkraft

Skogsbruk

Gruvor

Rovdjur

Rovdjurens ekonomiska konsekvenser för rennäringen år 2009

– baserat på 60 000 rovdjursdödade renar

Rennäringens direktförluster	
Genomsnittlig slaktvikt	27,2 kg
Genomsnittligt bruttopris hösten 2009 (helkropp)	54 kr
Genomsnittligt slaktvärde	1 468 kr
Genomsnittligt förlust av slaktstöd	326 kr
Totalt slaktvärde rovdjursrivna renar (60 000 renar)	107 640 000 kr

Statlig rovdjursersättning	60 000 000 kr
Direkt nettoförlust	47 640 000 kr

Rennäringens dynamiska förluster	
Slaktvärdet inklusive dynamiska förluster (1,7 ren)	182 988 000 kr
Förlust rennäringen inkl. dynamisk effekt	122 998 000 kr

Uppdelning i direkta och indirekta konsekvenser

260 000 renar:
Kalvslakt

Direkt förlust (= rovdjursrivna)	-60 000 (exempel)
----------------------------------	-------------------

Indirekta förluster:

• färre födda (pga förändrad hjordstruktur)	-39 012
• ökad kalvdödlighet (pga dödade mödrar)	-8 568
• reducerad vuxendödlighet (finns färre vuxna)	<u>2 988</u>
	-44 592

Sammanlagd konsekvens för slakten (1,7)	-104 592
---	----------

Förlusterna är alltså 1,7 ggr antalet rovdjursdödade renar

Konsekvenser för rennäringens förädlingsled

Betalning till renägaren	54 kr/kg
Slakt	+ 10 kr/kg
Styckning	+ 20 kr/kg
Förädling	+ 42 kr/kg
Grossist	30 %
Distribution	
Butik	
Marknadsvärde, brutto	164 kr/kg
Marknadsvärde, netto	110 kr/kg

Genomsnittlig nettoförlust för "marknaden" (dynamisk effekt ingår ej) 134 640 000 kr

Den totala kostnaden kopplat till rennäringen p.g.a. rovdjurspolitiken

Driftskostnader för rovdjursdödade renar	
Kostnader (exklusive lön)	346 kr/ren
Kostnaden för 60 000 renar	20 760 000 kr

Förlust renskötseln inklusive dynamisk effekt	182 988 000 kr
Genomsnittlig nettoförlust för marknaden	134 640 000 kr
Driftskostnader	20 760 000 kr
Statlig rovdjursersättning	- 60 000 000 kr
Summa kostnader/förluster för rennäringen och branschen	278 388 000 kr

Konsekvenser för en enskild renägare

Förutsättningar

- 500 djur i hjorden
- Antal rovdjursdödade djur i flocken; 112
- Slaktstrategi ; kalvslakt
- Konditionsnivå på vuxna vajor; 72,0 kg
- Andel hondjur i hjorden vid kalvslakt; 95 %
- Pristillägg : 8:50 kr/kg vuxet djur och 14:00/kg för kalv
- Driftskostnader; 346 kr/ren (exklusive lön)
- Köttpris; 54 kr/kg
- Rovdjursersättning; 60 000 000 kr
- Totalt antal renar i Sverige; 270 000 st
- Antal rovdjursdödade renar/ år; 60 000 st

Rovdjurspolitikens pris för den enskilde renägaren

	Kalvslakt utan predation	Kalvslakt predation	Kalvslakt med 5 % predation
Naturlig död	72	83	74
Summa slaktdjur	309	109	254
Summa slaktvikt (kg)	7 235	2 648	6 237
Pristillägg (kr)	92 363	33 361	77 402
Slaktintäkt (kr)	390 700	142 984	336 709
Summa intäkter	483 064	176 345	414 201
Driftkostnad	173 000	173 000	173 000
Nettointäkt	310 064	3 345	241 201
Rovdjursersättning		111 111 (60 miljoner i ers.)	63 462 (33 miljoner i ers. !)
Nettointäkt med rovdjursersättning		114 456	304 663
Skillnad med predation		-195 608	+-

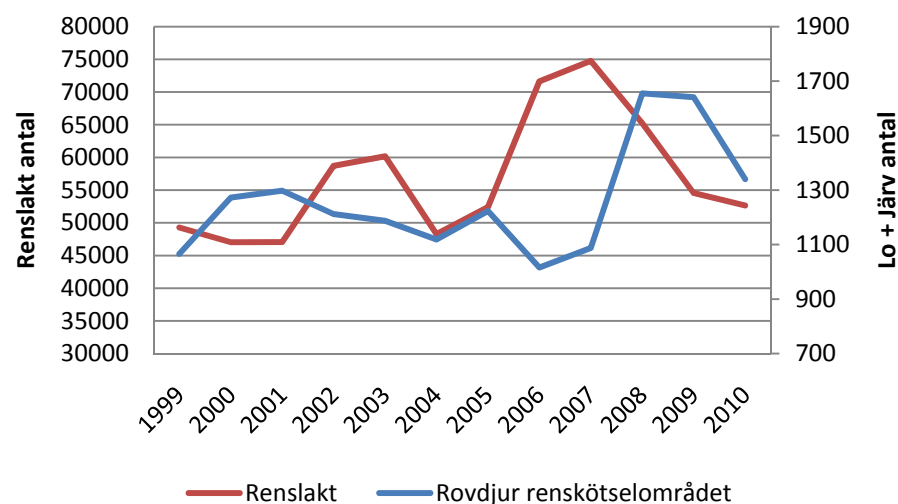
Ersättning för björn och örn

Sameby	Areal	Kungsörn*	Björn*
Kall	483,7	4 500	6 800
Raedtievaerie	599,4	5 600	8 400
Frostviken n	676,2	6 300	9 500
Serri	707,2	6 600	9 900
Jovnevaerie	723,4	6 700	10 100
Njaarke	751,4	7 000	10 500
Ohredahke	823,8	7 700	11 500
Idre	1 038,4	9 700	14 500
Jiingevaerie	1 124,2	10 500	15 700
Ruvhten sijte	1 191,4	11 100	16 700
Mittådalen	1 241,5	11 600	17 400
Maskaure	1 325,9	12 400	18 600
Tåssåsen	1 534,1	14 300	21 500
Ståkke	1 540,3	14 400	21 600
Udtja	1 615,2	15 000	22 600
Mausjaur	1 648,2	15 400	23 000

* SEK

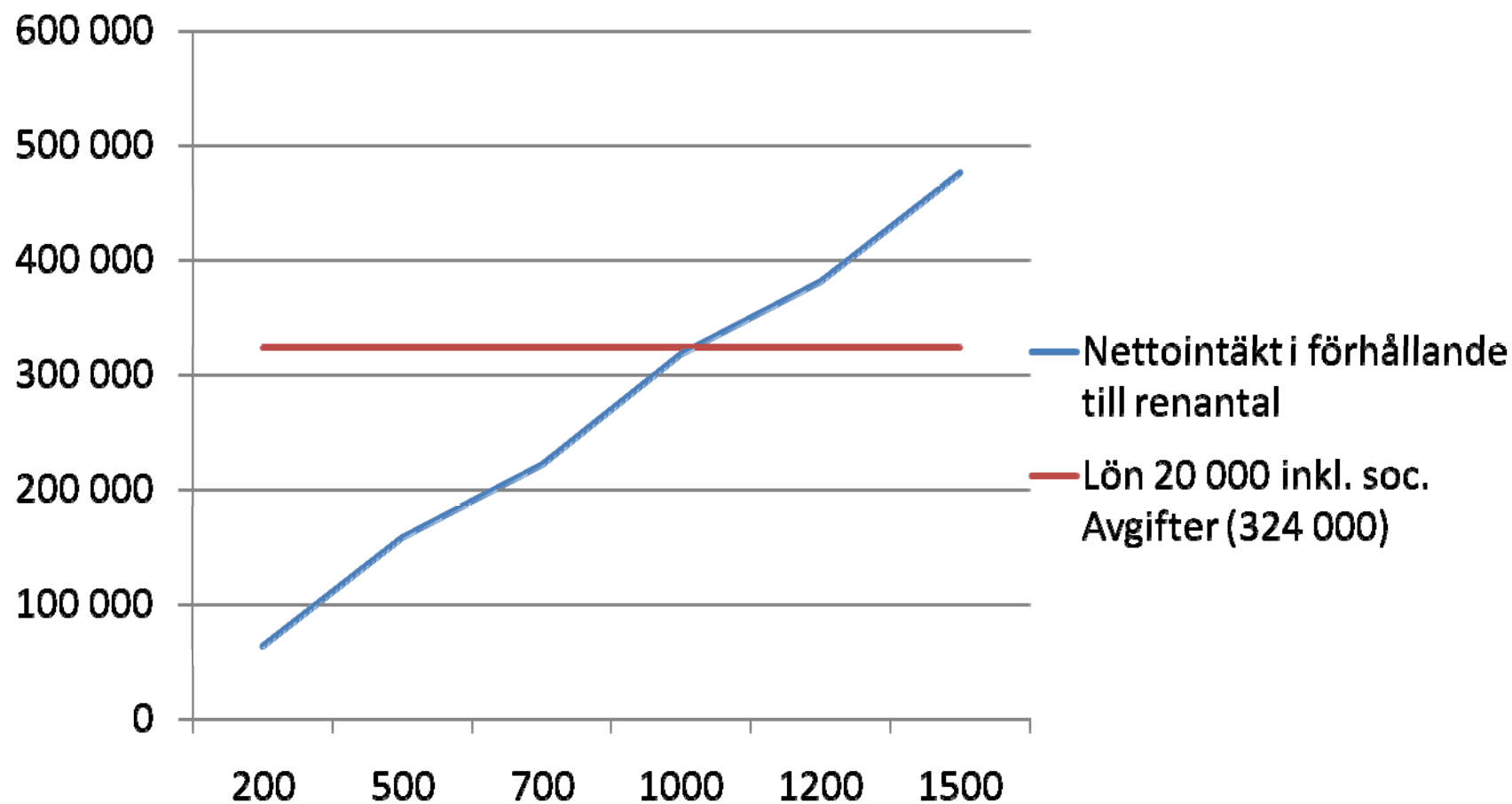
Renslakten och rovdjursutvecklingen

- Slakten har de senaste åren gått ner trots att priserna har varit rekordhöga
- Minskningen i antalet LO + Järv för 2010 är fortfarande preliminära, inventeringsförhållandena 2009/2010 var svåra

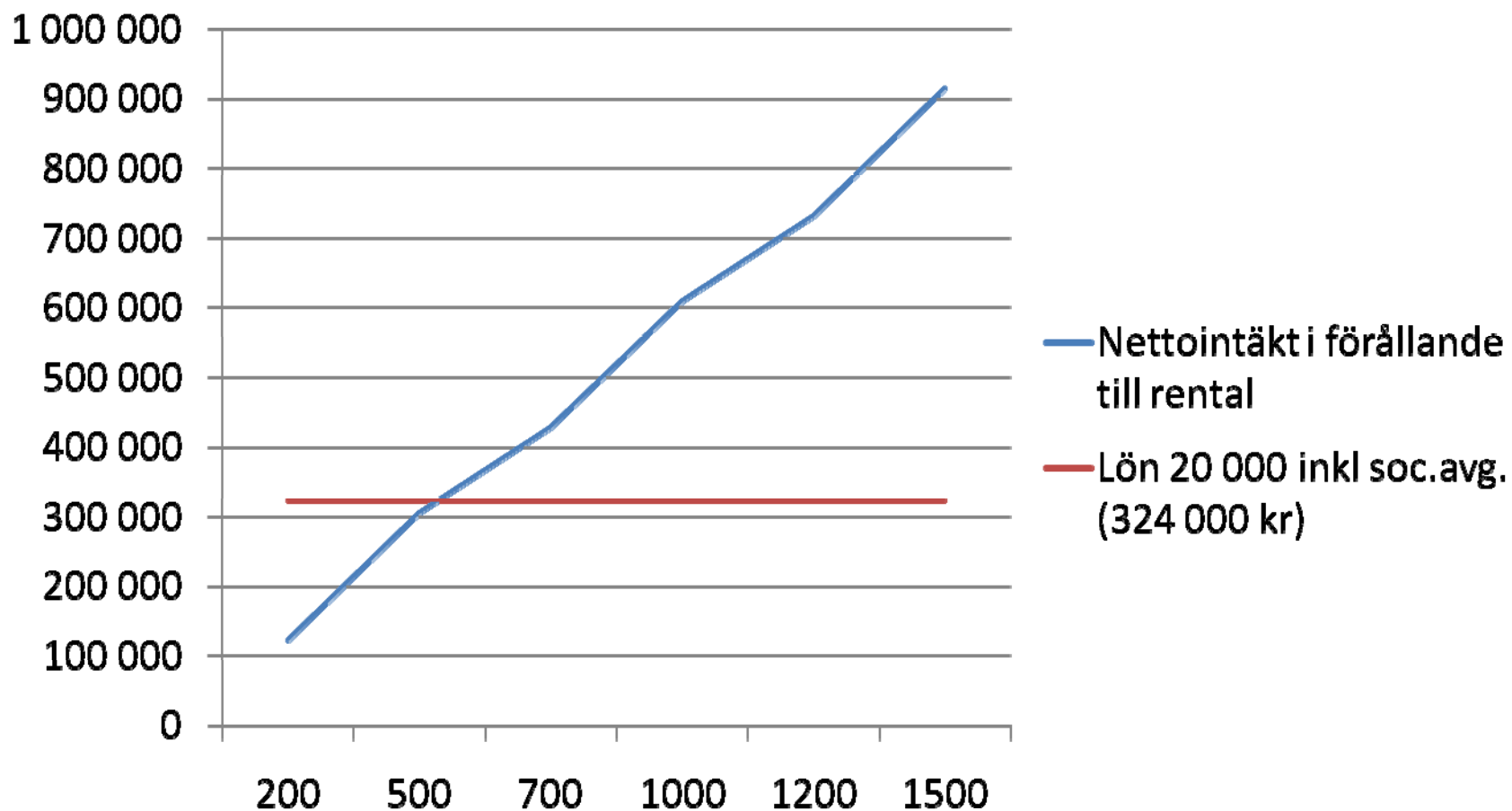

Renantal och lönsamhet (Med nuvarande predation)

Renantal och lönsamhet (Utan predation)

Samernas hälsa

- Att vara renskötare är förmodligen Sveriges farligaste yrke:
 - Dödsfall
 - Olycksfall
 - Förslitningsskador
- Forskningen är ofullständig, den senaste handlar om samernas psykosociala hälsa
 - Finns en signifikant ökning av antalet självmord bland unga renskötande män i de sydliga renskötselområdet
 - Ett av de skäl som ofta tas upp i dessa sammanhang är kopplat till rovdjursproblematiken
 - Detta gäller både som enskild faktor men också satt i ett kumulativt perspektiv.

„De här männen pratar inte om sina egna problem.“

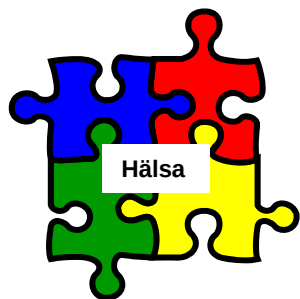
Publicerat 2009-01-04 10:41

Per-Henrik Bergkvist med sin son Nejla.

Fredrik Funck

Det kom ett rop på hjälp. Inom loppet av några år hade fyra män i samebyn tagit sitt liv. Alla var renskötare. Alla var unga. Detta hände i november 2004.

Svår situation för pressade samer

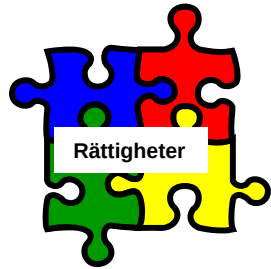
Publicerat 2009-01-04 10:29

Per-Henrik Bergkvist känner flera renskötare som tagit sitt liv.

Fredrik Funck

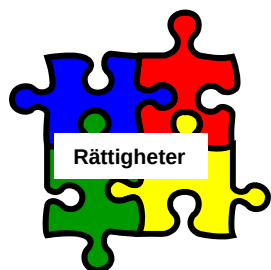
För två år sedan satt Per-Henrik Bergkvist med bössan i handen och tänkte ta sitt liv. Samernas oro för framtiden är stark, och sedan början av 1960-talet har 50 renskötare begått självmord.

Renskötselrätt – vad är det?

Samernas ställning

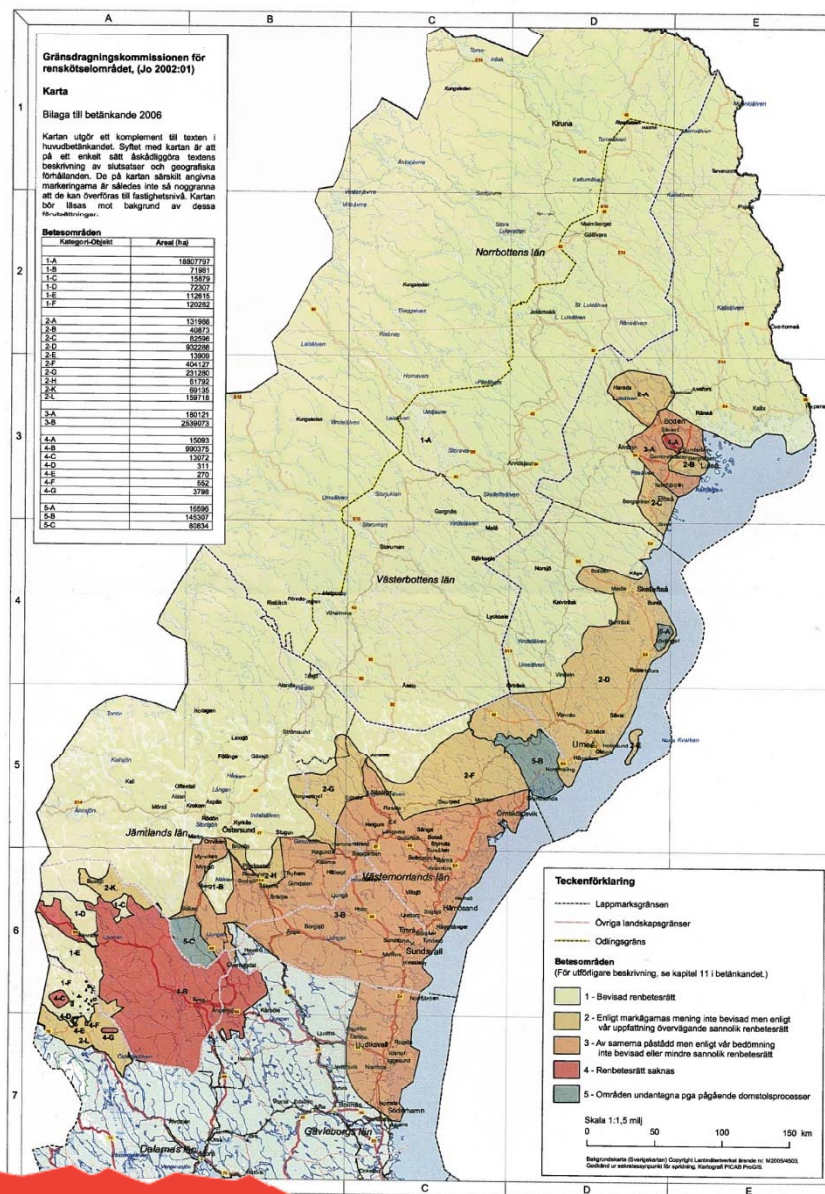
- Urminnes hävd
 - Bruksrätt
 - Grundlagsskyddad
 - Expropriation krävs för att upphäva denna
 - Jämförbar med äganderätten
 - Gäller på både statlig och privat mark
- Samerna utgör en etnisk minoritet och är Sveriges urfolk
 - Sveriges riksdag och regering uttalade 1977 i prop 1976/77:80 :
"Samerna utgör en ursprunglig befolkning i Sverige, som är lika gammal eller äldre än landets majoritetsbefolkning"
 - Urfolksdefinitionen ger samerna en särställning i folkrättslig mening
 - Samerna i Sverige är naturligtvis också fullvärdiga svenska medborgare

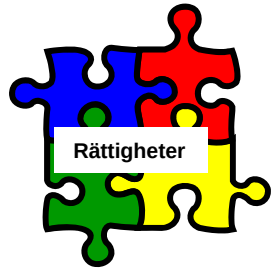

Hur stort är rensköttselområdet ?

Gränsdragningskommissionen SOU 2006:14:

- Vinterbetesmarkerna ca 105 000 km²
- Året-runt markerna ca 120 000 km²
- Summa 225 000 km² (ca 55 % Av Sverige)

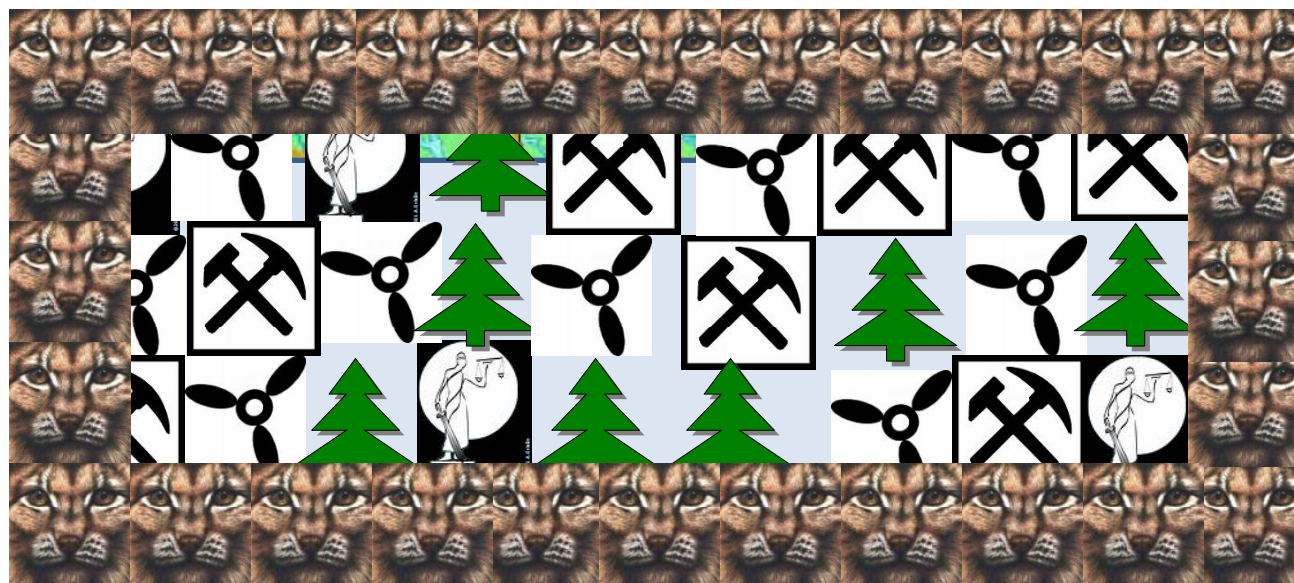
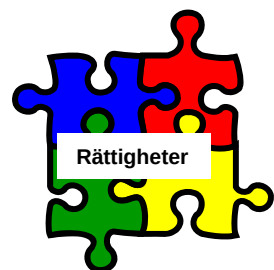

Hur underhålls rättigheterna ?

- Endast genom att bruka markerna kan man upprätthålla sedvanerätten
- Förhindras samebyn att bruka marken så försvinner så småningom sedvanerätten

Juridiska processer

Vindkraft

Skogsbruk

Gruvor

Rovdjur

Slutsatser

- SSR har utvecklat sin syn på rovdjur och åtgärder i sin rovdjurspolicy
- Policyn beslutades på Landsmötet i Umeå 2007
- Ett centralt krav för att rennäringen skall överleva är att införa en toleransnivå på **5 %**. Dvs. att rovdjuren inte får döda mer än 5 % av antalet i vinterhjorden. Detta motsvarar ca 25 % av den nuvarande predationsnivån.

Rovdjurspolicyn

Vårt mål:

- Vi vill ha en rennäring som är långsiktigt hållbar och resilient såväl:
 - ekonomiskt
 - ekologiskt,
 - kulturellt och
 - socialt

Rovdjurspolicyn

Metoder

- Toleransnivåer
 - Utgår från varje sameby
 - Predationstakten får ej överstiga 5 % i den aktuella samebyn
- Effektiv rovdjursförvaltning
 - Korta beslutsvägar
 - Aktiv delaktighet från samebyarna
 - Regionalt perspektiv
 - Effektiv skyddsjakt

SSR:s syn på rovdjurspolitiken

- Ersättningssystemet måste snabbt korrigeras
- Det behövs inte mera forskning för att korrigera ersättningssystemet – rennäringens kollaps låter inte vänta på sig
- Björn- och örnersättningen måste baseras på helt andra premisser än idag – ersättningsnivåerna måste bli realistiska
- Innan ett nytt ersättningssystem finns måste staten ta ansvar för att leva upp till nuvarande system
- Ersättningar löser dock inte huvudproblemet

SSR:s syn på rovdjurspolitiken

- Renskötseln förhållningssätt i förhållande till varg är nolltolerans inom renskötselområdet
- Lo och järv måste minska i renskötselområdet
- Björnstammen måste minskas i renskötselområdet
- Alla skyddsjaktsbeslut måste gå snabbt
- Samarbetet med våra samiska vänner inom Sápmi måste fördjupas

Tack

